

Duurzaamheidsakkoord 2019 – 2025

In Oss werken we samen aan een
duurzame en groene toekomst.

We gaan woningen en gebouwen slimmer en sneller verduurzamen. De gemeente Oss, woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland hebben daarom de handen ineengeslagen en het Duurzaamheidsakkoord gesloten. Door samen te werken in dit akkoord benutten we optimaal gezamenlijke hulpbronnen, delen we kennis en kunde en werken we samen aan nieuwe duurzame experimenten en oplossingen. Het akkoord gaat over energiebesparing in woningen, duurzame energie opwekking, duurzamer onderhoud, collectieve energieoplossingen, een circulaire economie en de wijze waarop dit landt in de samenleving. Het akkoord is gericht op de huurwoningen van de corporaties, maar moet samen met maatregelen gericht op particuliere woningbezitters, leiden tot een beweging in de gehele woonomgeving. Zo werken we samen aan een duurzaam Oss, waar het prettig wonen, leven en werken is.

Waarom een duurzaamheidsakkoord?

Het vertrekpunt voor het Osse duurzaamheidsakkoord is de landelijke klimaatopgave en het Klimaatakkoord Parijs. Dit betekent dat Oss in 2050 CO₂ neutraal moet zijn. En dat de CO₂ uitstoot in 2030 met 49% vermindert moet zijn ten opzichte van 1990. De ambitie van Oss is om tot de koplopers van Brabant te horen.

De CO₂ uitstoot van de gebouwde omgeving in Nederland beslaat ongeveer 36% van het totale energieverbruik. Van alle woningen in de gemeente Oss is 37% een huurwoning. Daarvan is 77% corporatiebezit (Mooiland en BrabantWonen). Corporaties kunnen daarmee een flinke bijdrage leveren aan het terugdringen van de totale CO₂-uitstoot, onder meer door energiebesparing in woningen en het toepassen van duurzame materialen.

De ondertekenende partijen werken al langer gezamenlijk aan de invulling van de duurzaamheidsdoelstelling voor de sociale huursector. Dit vertalen we onder meer in de jaarlijkse prestatieafspraken. De opgave en ambitie voor Oss vraagt om versnelling van de aanpak. Daarom geven we in dit akkoord aan wat we samen willen bereiken in de periode 2019-2025 en

op welke wijze. In de prestatieafspraken concretiseren wij jaarlijks deze doelen. Met dit akkoord willen we particuliere woningeigenaren, maar ook bedrijven en andere sectoren, stimuleren en uitdagen om ook snel samen met ons aan de slag te gaan.

We zijn ambitieus in het verwezenlijken van ons doel. Tegelijkertijd zijn we realistisch. We sturen daarom op effecten, niet op maatregelen. Dit omdat we nog niet weten wat de (technische) mogelijkheden in de toekomst zijn. De betaalbaarheid voor huurders, maar ook de financierbaarheid van de maatregelen zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Onze drijfveer

Wij delen met elkaar een groot gevoel van urgentie. De ontwikkelingen van de laatste eeuw hebben gezorgd voor een enorme welvaartsgroei en groei van mogelijkheden. De mens heeft zich hierdoor kunnen ontplooiën. Dit is een groot goed. Er is ook een aantal negatieve effecten: we hebben te maken met negatieve effecten van fossiele brandstoffen, de hoeveelheid schadelijke stoffen in de lucht is enorm toegenomen, grondstoffen raken uitgeput, we vervuilen de bodem en natuur met niet-natuurlijke stoffen en we hebben te maken met een serieuze, enorme klimaatverstooring en daarmee gepaard gaande klimaatverandering, met alle gevolgen van dien.

Door enerzijds de afnemende mogelijkheden die de aarde ons biedt en anderzijds de toenemende behoeften van de mens komt het leven, zoals we dat gewend zijn in toenemende mate onder druk te staan. De voortgaande klimaatverandering, de benodigde energietransitie en de uitputting van grondstoffen maken de situatie urgenter dan ooit.

In het kader van dit duurzaamheidsakkoord is het onze grootste drijfveer om een grote bijdrage te leveren, binnen onze invloedssfeer van het woondomein, aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. We sluiten hiervoor aan bij het Klimaatakkoord van Parijs van 2015 en de vertaling daarvan in het Klimaatakkoord in Nederland.

Wij hebben ondertussen met elkaar een opgave voor Oss gedefinieerd op het gebied van energie (opwekking en gebruik) en materialen (gebruik en afval). Elementair is hoe we hier als mens mee omgaan. Zelfs als we vanaf nu 100% duurzaam zouden leven hebben we nog een aantal decennia te maken met de gevolgen van het gedrag van de afgelopen periode. Ons klimaat zal nog een tijd blijven veranderen. Daarmee is klimaatadaptatie en zorgen voor biodiversiteit ook een opgave.

Betaalbaarheid van die verduurzamingsopgave is een belangrijk vraagstuk. Als de verduurzaming gepaard gaat met een grote stijging van de energierekening of van de totale woonlasten voor de huurders, zal er geen draagvlak ontstaan voor de noodzakelijke maatregelen. De inzet van alle partijen is er daarom op gericht de totale woonlasten, dus huur en energiekosten, voor de huurders als gevolg van deze duurzaamheidsinvesteringen niet te laten stijgen en zo mogelijk te laten dalen.

Onze scope

Dit Duurzaamheidsakkoord richt zich op de verduurzaming van het wonen in de buurten en wijken binnen de gemeente. Wij zetten ons naar vermogen

in om de (huur)woningen en de woonomgeving te verduurzamen. Gezamenlijk hebben we als corporaties, huurders en gemeente veel invloed. Door in de eerste plaats zelf actie te ondernemen, maar ook door onze invloed te gebruiken en anderen te stimuleren om mee te werken om een leefomgeving in balans te creëren. Op die manier willen we particuliere woningeigenaars, andere partijen en zelfs ook andere sectoren uitdagen om op een zelfde manier aan de slag te gaan. Dat wil zeggen over de eigen sector heen, buiten de eigen koker zoeken naar oplossingen. Dat kan ook met partnerschap op zaken waar corporaties zich in het kader van de Woningwet niet mee bezig kunnen houden.

De scope in tijd is, aansluitend bij het Parijs-akkoord, uiteindelijk 2050. Dat is in het kader van dit Duurzaamheidsakkoord veel te ver weg. Met een horizon die 31 jaar ver weg ligt, komt immers niemand nu direct in beweging. Daarom spreken we in dit Duurzaamheidsakkoord af wat de effecten zijn van ons handelen tot pakweg 2025. Dat betekent een voorlopige horizon van 6 jaar.

Onze Ambitie

Hoofdambitie:

In 2050 zijn de woonwijken en kernen van Oss volledig duurzaam. Voor het akkoord betekent dat: CO2- en energieneutraal, circulair en klimaatbestendig.

Met deze hoofdambitie gaan we sturen op effecten op vier thema's:

1. Energie
2. Klimaatadaptatie en biodiversiteit
3. Circulariteit
4. Bewustwording

We kiezen hiermee voor een brede duurzaamheidsbenadering, waarbij we ons dus niet alleen richten op energiebesparing en –opwekking en CO2 reductie. Een leidend principe in dit akkoord is dat de totale woonlasten gelijk blijven en zo mogelijk dalen.

Wat is het doel?

Ons uiteindelijke doel is dat in 2050 de woonwijken in Oss (woningen en woonomgeving) CO2- en energieneutraal, circulair en klimaatbestendig zijn.

Dit duurzaamheidsakkoord richt zich op de verduurzaming van het wonen in buurten en wijken. De focus ligt daarbij op de 'planet'-kant van de duurzaamheidsopgave: energie (besparen en opwekken), grondstoffen en materialen (gebruik en afval) en natuur en klimaat (biodiversiteit en klimaatadaptatie). We richten ons hierbij op het sociale woondomein (huurwoningen van de woningcorporaties). Bewustwording van huurders is hierin een essentieel thema. Het is het menselijk gedrag dat klimaatverandering in de hand werkt, of het juist kan helpen tegengaan.

De effecten van het sturen op deze thema's kunnen veelal uitgedrukt worden in afname van CO2-uitstoot. Daarnaast gaan we kijken of we ook andere indicatoren moeten gebruiken, bijvoorbeeld om het verminderen van hittestress of de verbetering van biodiversiteit weer te geven. In 2019 gaan we aan de slag om een monitorsysteem op te zetten. Dit monitorsysteem moet in de eerste helft van 2020 klaar zijn voor gebruik.

Lees verder welke afspraken er gemaakt zijn.

1. Energie

Einddoel: In 2050 zijn de woonwijken en kernen van Oss CO2 neutraal. Er wordt alleen volledig duurzaam opgewekte energie gebruikt.

Om in 2050 CO2-neutraal te zijn wil de gemeente Oss van het energiegebruik (7498 Terajoules in 2017) 50% besparen, 25% duurzaam opwekken in Oss, en 25% duurzaam elders inkopen.

Energie besparen

Energiebesparing realiseren corporaties onder meer door het energiezuinig maken van hun woningen door isolatie en breder inzetten van schonere technieken zoals hybride CV-ketels. Daarnaast zetten we de komende jaren in op het vergroten van het aantal aardgasloze woningen.

Energie duurzaam opwekken

Naast energie besparen, moeten we energie efficiënter produceren (opwekken) en gebruiken. In 2017 was in Oss nog maar 5% van het totale energiegebruik duurzaam opgewekt, in 2023 moet dit 16 % zijn. De komende jaren zetten we in op een toename van het opwekken van duurzame energie.

Afspraken:

- 1.1. Per jaar realiseren de corporaties een gemiddelde verbetering van 0,05 in de EI index. In de prestatieafspraken geven de corporaties jaarlijks aan hoe ze deze doelstelling behalen.
- 1.2. De gemeente Oss stelt in 2019 gezamenlijk met Enexis, woningcorporaties, bedrijven en inwoners een warmtevisie op die in 2020 door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Deze warmtevisie biedt inzicht in welke alternatieve energiebronnen voor aardgas er mogelijk zijn per wijk. Vervolgens werkt de gemeente deze warmtevisie uit in warmteplannen per wijk.

- 1.3. De gemeente en de corporaties stemmen de warmtevisie, en investerings- en onderhoudsbehoefte van de corporaties op elkaar af. Dit leidt in 2020 tot een plan van aanpak om te komen tot de eerste aardgasloze wijk.
- 1.4. Corporaties en gemeente benutten daken zo veel mogelijk voor energieopwekking, zowel warmwater, als zonnepanelen en als groen dak. Uitgangspunt is dat alle geschikte daken in 2050 maximaal benut zijn. In de prestatieafspraken geven we aan welke maatregelen we per jaar nemen.
- 1.5. Niet alle woningen kunnen energieneutraal gemaakt worden. De huurders van corporaties houden mogelijk een energierestvraag over van circa 35-40% in 2050. Deze energie moet ergens anders opgewerkt worden. Via de RES en via de warmtevisie worden oplossingen gezocht voor deze categorie woningen.
- 1.6. Het percentage duurzame energie op het totale energiegebruik van corporaties is nu zeer laag. In 2020 leggen we gezamenlijk een doelstelling vast voor 2023.
- 1.7. Binnen de gemeente zijn diverse initiatieven voor grootschalige windmolenparken en zonnevelden en postcoderoosregeling voor zonnepanelen. De gemeente Oss onderzoekt hoe deze initiatieven kunnen worden ingepast. Samen met de andere gemeenten in de regio Noordoost-Brabant werkt Oss aan een Regionale Energiestrategie. Hiermee willen we de energietransitie in de regio versnellen. De gemeente Oss werkt daarnaast aan een lokaal project om particuliere huiseigenaren collectief zonnepanelen aan te bieden.
- 1.8. Bij renovatie of verduurzamingsplannen van versnipperd eigendom vervult de gemeente een stimulerende rol richting de omringende woningeigenaren, bijvoorbeeld met duurzaamheidsleningen.

2.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Einddoel: In 2050 zijn de woonwijken in Oss klimaatbestendig en aantrekkelijk voor mens en dier.

Het klimaat verandert. Om geen overlast van hitte, droogte en natigheid te hebben of te krijgen, moeten we investeren in ander waterbeheer en meer en grotere diversiteit in groen. Dit maakt onze woningen en woonwijken meer klimaatbestendig en draagt bij aan een aantrekkelijkere en gezondere woonomgeving voor onze inwoners en huurders. De komende jaren zetten we in op het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen bij nieuwbouw, renovatie en maatregelen in de openbare ruimte, plus het vergroten van de biodiversiteit en aandeel groen en water in buurten.

Afspraken:

- 2.1. We gaan klimaatrobuust ontwikkelen bij nieuwe situaties en bij herontwikkeling of groot onderhoud van bestaande bouw. Dit doen we door anders om te gaan met hemelwater (niet aansluiten, afkoppelen, lokaal bergen en toevoegen aan grondwater) en door meer aandacht te hebben voor minder verstening en meer groen in relatie tot wateropvang en verkoeling.
- 2.2. We gaan groenstructuren in de buurten verstevigen en vergroten en brengen meer diversiteit aan.
- 2.3. De gemeente vervult in gebieden met een diverse samenstelling van huur en koop een stimulerende rol richting woningbezitters om hun woning klimaatbestendiger en meer biodivers te maken, bijvoorbeeld via subsidies.

3.

Circulariteit

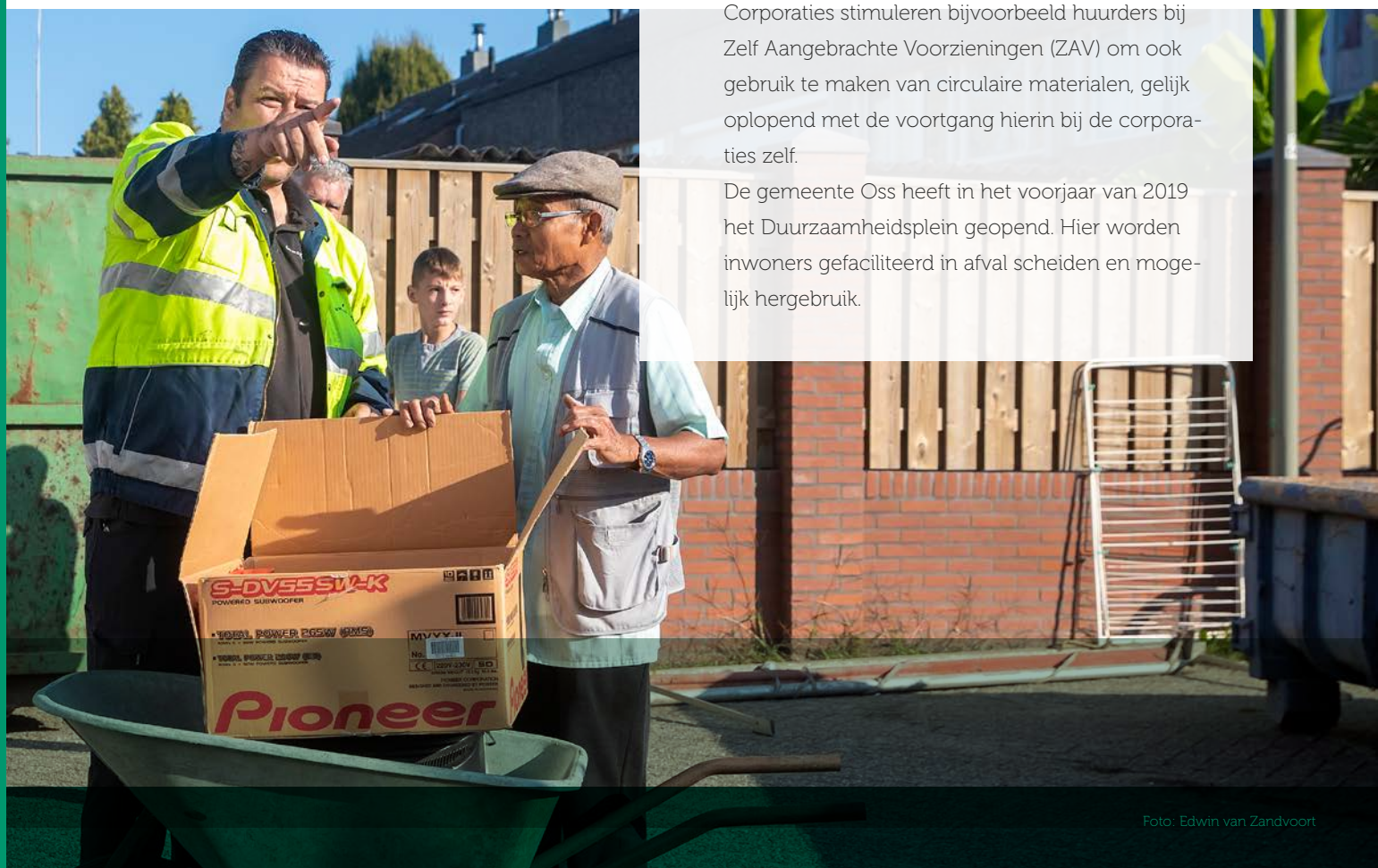
Einddoel: In 2050 hergebruiken we al het afval in Oss. Alle gebruikte bouwstoffen en materialen in de woningen en woonomgeving zijn duurzaam. Alle bouwstoffen en materialen die vrijkomen bij onderhoud, renovaties en sloop worden hergebruikt.

Circulariteit is het hergebruik van materialen en grondstoffen. Daarmee verlagen we het gebruik van milieubelastende materialen. De komende jaren zetten we in op het vergroten van het hergebruik van materialen en grondstoffen bij nieuwbouw en renovatie.

Afspraken:

- 3.1. Corporaties maken inzichtelijk welke waarde (MPG) de nieuwbouwprojecten hebben die nu en in de nabije toekomst worden gerealiseerd.
- 3.2. Corporaties maken in 2020 de materialenstroom in het vastgoed inzichtelijk.
- 3.3. Het streven is om al in 2030 nagenoeg alleen circulaire materialen te gebruiken. Daarmee wordt ook het gebruik van biobased grondstoffen en het terugdringen van schadelijke stoffen meegenomen. Doelstelling is gemiddeld 10% per jaar verbetering van de instroom van circulaire materialen.
- 3.4. Alle partijen zorgen voor structurele samenwerking met slopers en afvalverwerkers om het hergebruik van de uitstroom van bouwstoffen en materialen te optimaliseren.
- 3.5. De gemeente stimuleert andere woningontwikkelaars om gebruik te maken van circulaire materialen bij de ontwikkeling van vastgoed en aan te sluiten bij de samenwerking met slopers en afvalverwerkers ten aanzien van hergebruik.
- 3.6. Corporaties en gemeente vergroten de bewustwording bij bewoners rondom afval en circulariteit, bijvoorbeeld door regelmatig informatie te delen, de bereidheid bij huurders te peilen en door het makkelijker te maken voor huurders. Corporaties stimuleren bijvoorbeeld huurders bij Zelf Aangebrachte Voorzieningen (ZAV) om ook gebruik te maken van circulaire materialen, gelijk oplopend met de voortgang hierin bij de corporaties zelf.

De gemeente Oss heeft in het voorjaar van 2019 het Duurzaamheidsplein geopend. Hier worden inwoners gefaciliteerd in afval scheiden en mogelijk hergebruik.

4.

Bewustwording

Einddoel: In 2050 wonen de inwoners van Oss bewust en duurzaam in een gezonde omgeving

We beseffen dat de gemeente pas duurzaam wordt, wanneer ook de inwoners duurzaam gedrag laten zien. De komende jaren zetten we daarom in op het vergroten van de bewustwording en het duurzaam handelen van inwoners van Oss. Ondertussen is de uitdaging om draagvlak te krijgen en houden onder inwoners. Dit is alleen mogelijk wanneer zij niet teveel belemmerd worden in de invulling van hun (levens-)behoeften. Als er armoede is, heeft duurzaam handelen geen (hoge) prioriteit. Daarom is onze inzet er op gericht om de totale woonlasten, dus huur en energiekosten, voor de huurders als gevolg van deze duurzaamheidsinvesteringen niet te laten stijgen en zo mogelijk te laten dalen.

Afspraken:

- 4.1. De corporaties en gemeente informeren bewoners over de consequenties van gedrag op klimaatverandering. Ook zetten we stimulerende maatregelen in om inwoners te verleiden om duurzame maatregelen nemen. Denk hierbij aan energicoaches, subsidies, het laten zien van goede voorbeelden, het werven van ambassadeurs, het inrichten van een werkgroep van huurdersvertegenwoordiging, etc..
- 4.2. Om het bewustzijn van bewoners te vergroten en hen te informeren over de consequenties van gedrag op klimaatverandering, zoeken we onder meer samenwerking met partijen zoals Buurkracht, BrabantWoontSlim en energiecoöperaties.
- 4.3. De corporaties zetten meer dwingende maatregelen in, bijvoorbeeld het opnemen van verplichtingen in de huurovereenkomst, Zelf Aangebrachte Voorzieningenbeleid, etc.
- 4.4. In 2019 starten de corporaties actief het gesprek met huurders over de noodzaak van verduurzaming, rol van huurdersorganisaties en hoe corporatie en huurdersorganisaties elkaar kunnen versterken.
- 4.5. BrabantWonen zet de verdiepingsgroep duurzaamheid in om mee te denken en lezen over communicatievormen richting huurders, Mooiland zet hiervoor de Denktank Duurzaamheid in.

Hoe gaan we het aanpakken?

Om de ambities uit dit akkoord te halen moeten we samen meer en sneller voor elkaar krijgen. Binnen het (sociale) woondomein benutten we onze invloed richting bedrijven, bewoners en andere organisaties. We nodigen andere partijen van harte uit om zich aan te sluiten en mee te doen als partner, als mededragers van dit akkoord. Door bundeling van onze krachten, ons gedeeld enthousiasme en het vinden van innovatieve en slimme methoden is er meer mogelijk.

Samen uitvoeren en stimuleren

Dit duurzaamheidsakkoord heeft individuele en gezamenlijke daadkracht nodig. We hebben personen vanuit onze organisaties nodig die er mee aan de slag gaan. Samenwerken is een must. We stellen daarom een team samen van enthousiaste mensen die de schouders onder deze ambities gaan zetten. Dat team stimuleert de inwoners en eigen en andere organisaties om de lat waar nodig steeds weer hoger te leggen. De gemeente Oss, BrabantWonen en Mooiland zorgen er voor dat dit team kan doorpakken en daarvoor de juiste middelen ter beschikking krijgt.

Gemeente Oss

Johan van der Schoot,
wethouder duurzaamheid

Metten, monitoren en bijsturen

We sturen op effecten. We monitoren jaarlijks hoe ver we zijn in onze beweging richting ons doel in 2050. In de jaarlijkse cyclus van prestatieafspraken worden de doelen uit dit duurzaamheidsakkoord vast onderwerp. Periodiek (1x in de vier jaar) laten we een rapportage opstellen om te beoordelen hoe we varen ten opzichte van de lange termijn ambitie.

Onze handtekeningen

We ondertekenen dit akkoord niet zomaar. Onze afspraken zijn niet vrijblijvend. Iedereen die nu of in de toekomst aansluit bij dit Duurzaamheidsakkoord maakt actief inzichtelijk wat hij bijdraagt aan het aanpakken van het duurzaamheidsvraagstuk. Zo kunnen we elkaar en de inwoners van de gemeente Oss laten zien wat we doen. We stimuleren elkaar en zijn aanspreekbaar op onze inzet.

BrabantWonen

Harrie Windmüller, bestuurder

Mooiland

Anne Wilbers, bestuurder

Huurdersvertegenwoordiging

namens BrabantWonen,

Ruud Surstedt